מְבָרְכִים שֶׁהַכֹּל (רבינו ירוחם נתיב (י״ז) [ט״ז] ח״כ וב״י): **טו** (עג) * [ו]עַל הַסּוּפָקָא״ר מְבָרֵךְ (כד) (עד) שֶׁהַכֹּל, (עה) וְכֵן הַמּוֹצִיא קָנִים מְתוּקוֹת (עו) שֶׁהַכֹּל: **טז** [ז]עַל פִּלְפֵּל (עז) וְזַנְגְּבִיל יְבֵשִׁים [ח]וְעַל הַקִּלָּאוֹ שֶׁל גֵּירוּפְּלִי (רְצוֹנוֹ לוֹמַר נָעְגְּלֶי״ךְ) (עח) וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה (עט) שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְאָכְלָם אֶלָּא עַל יְדֵי תַּעֲרוֹבוֹת, אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם (כה) כְּלוּם: **יז** [ט]עַל אֱגוֹז (כו) מוּשְׁקָא״ט (פ) בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. עַל קְנֵילֶ״ה (רְצוֹנוֹ לוֹמַר צִימְרִינְ״ד) (פא) בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: **יח** [א]'עַל פִּלְפֵּל וְזַנְגְּבִיל כְּשֶׁהֵם (כז) [כז] (פב) רְטֻבִים בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. הַגָּה: כָּל הַפֵּרוֹת

ו רמב״ם פ״ק מהלכות ברכות (ה״ה). ז בְּרָכוֹת (מ״ז) [ל״ו] (ע״ב). ח שם בְּתוֹסְפוֹת (ד״ה ברטיבא). ט שם. י שם בַּגְּמָרָא.

בֵּאוּר הֵיטֵב

דְּהָכִי. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה אגח המסוגן). וְכָתַב הַשֵּׁ״ז (ס״ק יב), וְאִיכָּא מַבִּין מַה שֶּׁכָּתַב רַמ״א וְכֵן אוֹתָם אֱגוֹזִים וְכוּ׳, דְּגַם אֱגוֹז רַךְ מְיֻרֶה בְּעִנְיָן זֶה. וּמְגַן אַבְרָהָם (ס״ק לא) הֶגִּיהַּ דְּצָרִיךְ לוֹמַר וְהֵן אוֹתָם וְכוּ׳ עַיֵּן שָׁם: **טו** (כד) שֶׁהַכֹּל. וְדַעַת הַשּׁוּלְחָן דְּיִבָּרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, וּכְתַב הַשֵּׁ״ז (ס״ק יג), וְנִרְאֶה פָּשׁוּט שֶׁאִם יֵשׁ לָפָנָיו פְּרִי אַחַר שֶׁיְּבָרֵךְ עָלָיו, יָצָא גַּם עַל הַסּוּפָקָא״ר, דְּדַעַת הַשּׁוּלְחָן עָרוּךְ: **טז** (כה) כְּלוּם. וְהוּא הַדִּין גַּלְגִּ״ן וְצִיטְרוֹ״א. מֶהֲרַ״ם. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לג): **יז** (כו) מוּשְׁקָא״ט. שְׁקוּרִין מוּשְׁקָ״ט נג״ס, דִּפְרִי גְּמוּר הוּא וּרְגִילִין לֶאֱכֹל בְּיָבֵשׁ, וְלֹא דְּמֵי לְסָעִיף י״ד. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁלְשׁוּל וְנוֹתֵן הַמּוּשְׁקָא״ט לְתוֹךְ הַשֵּׂכָר כְּדֵי שֶׁיַּצְעֵר, דְּמֵי לְשָׁמֵן זַיִת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ סָעִיף ד׳. וּמִיהוּ נִרְאֶה לִי דְּכִשֶּׁשּׁוֹתֶה לְצָמְאוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן גַּם כֵּן מוּשְׁקָ״ט לְתוֹכוֹ לְרַפּוֹאָה, מִכָּל מָקוֹם מְבָרֵךְ עַל הַשֵּׂכָר, וְהוּא הַדִּין גַּבֵּי אַבְרָהָם (ס״ק לד). [וּבְסָפֵר אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כא) פּוֹסֵק דְּאַף בְּשׁוֹתֶה רַק לִרְפּוֹאָה, מִכָּל מָקוֹם מְבָרֵךְ עַל הַשֵּׂכָר וּפוֹטְרוֹ, דְּמִעוּט הוּא נֶגֶד הַשֵּׂכָר, וְלֹא דְּמֵי לְשָׁמֵן דִּלְעֵיל]: **יח** (כז) רְטֻבִים בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְעַיֵּן לְאַקְרַ״ע בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְעַיֵּן שָׁם.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סִימָן ר״ד סָעִיף ה׳. מָה שֶּׁכָּתַב מִדִּבְרֵי הַכּוֹכָר שׁוּר בְּכָבֵד בְּתִרְאָ (צז: ד״ה של), עַיֵּן שָׁם: **יח** (כז) רְטֻבִים. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן ר״ג (ס״ו) בְּדִין בְּשָׂמִים שֶׁחוֹקִים עִם צוּקָ״ר שֶׁקּוֹרִין (מְאַגֵּן פּוּלְוֶי״ר). וּכְעֵין שֶׁנִּתְּרַת תִּפְאֶרֶת כָּתַב גַּם בְּפִלְפֵּלִין שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם (מְאַגֵּן פּוּלְוֶי״ר) מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, אֲבָל מַה שֶּׁעוֹשִׂין לְטַבֵּל לֹא שַׁיָּךְ בְּרָכָה דְּמְבָרֵךְ עַל הָעִקָּר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

טו (עג) עַל הַסּוּפָקָא״ר. פֵּרוּשׁ, שֶׁבְּאַרְצוֹתָם גְּדֵלִים קָנִים מְתוּקִין וְסוֹחֲטִין אוֹתָם וּמְבַשְּׁלִין מֵימֵיהֶם עַד שֶׁיִּקָּפֶה וְיִדְמֶה לְמֶלַח [רַמְבַּ״ם (ברכות פ״ח ה״ה)]: (עד) שֶׁהַכֹּל. דְּלֹא עֲדִיפִי מִדְּבָשׁ תְּמָרִים דְּחָשְׁבִינַן לֵיהּ רַק כְּזֶה בְּעָלְמָא וּבְרָכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, וְכָל שֶׁכֵּן כָּזֶה שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ עַל יְדֵי הַבְשׁוּל [רַמְבַּ״ם (שם)]: (עה) וְכֵן הַמּוֹצִיא. פֵּרוּשׁ שֶׁמּוֹצִין קָנֵי הַסּוּכָּר בְּעִצְּמָם: (עו) שֶׁהַכֹּל. גַּם כֵּן מִטַּעַם הַנַּ״ל, דְּהָא הַקָּנֶה בְּעַצְמוֹ הוּא עֵץ בְּעָלְמָא וְאִי אָפְשָׁר לֶאֱכֹלוֹ, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִתְּיקוּת, וְאִם כֵּן לֹא עָדִיף הַמּוֹצִיא אֶת הַמְּתִיקוּת מֵהָעֵץ מֵאִלּוּ סָחַט אֶת הַזֵּיעָה הַזֹּאת וּשְׁתָאוֹ. וְכָתַב בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל נא סט״ו) דְּהוּא הַדִּין הַלּוֹעֵס שֹׁרֶשׁ שֶׁקּוֹרִין לַאקְרַע״ץ גַּם כֵּן אֵין מְבָרֵךְ אֶלָּא שֶׁהַכֹּל, דְּגַם הוּא עֵץ בְּעָלְמָא אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם מְתוֹק. וְדַע, דְּאַף שֶׁהַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ סָתַם לְדִינָא דְּעַל הַסּוּכָּר וְעַל הַקָּנִים בִּרְכָתוֹ שֶׁהַכֹּל, בֶּאֱמֶת יֵשׁ בָּזֶה דַּעוֹת בֵּין הָרִאשׁוֹנִים כְּמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּטוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ועל הסוכרא), וּמִסְפָּקָא פָּסַק לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל דְּבָזֶה יוֹצֵא בְּדִיעֲבַד לְכַלֵּי עָלְמָא, וְאוּלָם בְּדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא, וְכֵן בְּצוּקָעֵר שֶׁלָּנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה מִבּוּרִיקָע״ס גַּם כֵּן יֵשׁ לְבָרֵךְ לְכַתְּחִלָּה שֶׁהַכֹּל, וּבְדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא, וּכְמוֹ שֶׁבַּאֲרְתִּי הַכֹּל בְּבֵאוּר הַלָּכָה (ד״ה על הסוקאר), עַיֵּן שָׁם: **טז** (עז) וְזַנְגְּבִיל. הוּא מַה שְּׁקוֹרִין אִינְגְּבֶע״ר: (עח) וְכָל כַּיּוֹצֵא. כְּגוֹן (פו) גַּלְגִּ״ן וְצִיטְרוֹ״א: (עט) שֶׁאֵין דַּרְכָּן וְכוּ׳. פֵּרוּשׁ, וְהוּא אֲכָלָן לְבַדָּן, לְפִיכָךְ אֵין מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם כְּלוּם, שֶׁאֵין הֲנָאָה בְּאֲכִילָתָן כְּשֶׁהֵם יְבֵשִׁים. וְאִם אֲכָלָן עִם צוּקָעֵר וְכַדּוֹמֶה, מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה [פְּרִי מִגְדִּים (משז״ ס״ק יד)]: **יז** (פ) בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. דְּפְרִי הוּא וּרְגִילִין גַּם כֵּן לֶאֱכֹלוֹ בְּיָבֵשׁ. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שִׁלְשׁוּל וְנוֹתֵן לְתוֹךְ הַשֵּׂכָר מוּשְׁקָא״ט כְּדֵי שֶׁיַּצְעֵר, (פו) אִם אֵינוֹ צָמֵא וְאֵינוֹ שׁוֹתֶה אֶלָּא לִרְפוּאָה, הַמּוּשְׁקָא״ט עִקָּר וְהַשֵּׂכָר טָפֵל וּמְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ כְּמוֹ גַּבֵּי שֶׁמֶן לְעֵיל בְּסָעִיף ד׳, וְאִם הוּא תָּאֵב לִשְׁתּוֹת הַשֵּׂכָר גַּם בְּלֹא רְפוּאָה, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לְתוֹכוֹ הַמּוּשְׁקָא״ט לִרְפוּאָה הַשֵּׂכָר עִקָּר, וּמְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל וּפוֹטֵר אֶת הַמּוּשְׁקָא״ט. (פמ) וְהוּא הַדִּין גַּבֵּי שֶׁמֶן לְעֵיל כְּשֶׁהוּא תָּאֵב לִשְׁתּוֹת מֵי אֲנִיגְרוֹן וְהַשֵּׂכָר, אַף עַל פִּי שֶׁנּוֹתֵן לְתוֹכוֹ הַשֶּׁמֶן לִרְפוּאָה מְבָרֵךְ עַל הַשֵּׂכָר לְבַד אִם הֵם הָרוֹב: (פא) בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. כִּי הוּא גָּדֵל עַל הָאָרֶץ כְּמוֹ קָנִים, וּרְגִילִין גַּם כֵּן לֶאֱכֹלוֹ בְּיָבֵשׁ: **יח** (פב) רְטֻבִים וְכוּ׳. דְּזַנְגְּבִיל לָאו פֵּרָא הוּא, אֶלָּא שָׁרְשִׁים מִן הָעֵץ תַּחַת הַקַּרְקַע. וּפִלְפִּלִין אַף עַל גַּב דִּגְדֵלִין עַל אִילָן, כֵּיוָן דְּאֵין נוֹטְעִין אֶלָּא עַל דַּעַת שֶׁיִּתְיַבְּשׁוּ וְיֵאָכְלוּ, רֻבָּן שְׁחוֹקִין בְּחַצָּרוֹת כְּתַבְלִין וְאֵין נֶאֱכָלִין לְבַדָּן אֶלָּא לְפָעָמִים, קָרוֹב הַדָּבָר שֶׁיְּבָרְכוּ עַל זֶה שֶׁהַכֹּל כְּמוֹ קוֹרֵא בְּרֵישׁ סִימָן ר״ד, אֶלָּא לְפִי שֶׁמָּצָא מַהֲנָ נֶאֱכָלִין בְּרִטִיבוּתָן אַדַּעְתָּא דְּהָכִי נַמִּי נָטְעֵי קָצַת, לָכֵן מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן

בֵּאוּר הַלָּכָה

שְׁתֵּרֵץ בָּזֶה, וְהִנֵּרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי כְּתַבְתִּי:

טו * עַל הַסּוּפָקָא״ר. הוּא לְשׁוֹן הָרַמְבַּ״ם (פ״ח ה״ה), וְהַשּׁוּר הִשִּׂיג עָלָיו דְּלֹא דָּמֵי לְדָבָשׁ תְּמָרִים, דְּאֵין הַתְּמָרִים עוֹמְדִים בְּעִקָּרָם לְקַדֵּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁהַקָּנִים עוֹמְדִים בְּעִקָּרָם לִסְחִיטַת הַסּוּכָּר, אִם כֵּן הֲוֵי לְהוּ כְּזֵיתִים וַעֲנָבִים שֶׁהַפֵּרִי הֵיצֵא מֵהֶם הוּא כְּמוֹתָם, וְהַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ועל הסוכרא) כָּתַב עָלָיו דִּדְבָרִים שֶׁל טַעַם הֵם, אֶלָּא דְּלִחְמְרָא טוֹב לְחֹשׁ לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַכֹּל שֶׁהַכֹּל, דְּבָזֶה יוֹצֵא לְכַלֵּי עָלְמָא. אֲכָן בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה חָזַר בּוֹ וְכָתַב דְּהַשּׁוּר רָאָה מְעוֹלָם אוֹתָם קְנֵי הַצּוּקָעֵר, וְהֵאֱמֶת בְּאַרְץ מִצְרַיִם שֶׁשָּׁם גְּדֵלִים אוֹתָם הַקָּנִים נִמְכָּרִים לַאֲלָפִים לְמִצַּץ אוֹתָם בַּפֶּה, וְאִם כֵּן אֵין עִקָּרָם דָּוֵקָא לְסָחְטָם וְלַעֲשׂוֹת מִזֶּה צוּקָעֵר, וּלְהָכִי אַף שֶׁסָּחְטָם לֹא עֲדִיפִי מִשְּׁאָר מֵי פֵּרוֹת שֶׁאֵינָם אֶלָּא זֵעָה, וְכֵן הוּא קִטֵּב כַּוָּנָתוֹ, דְּלֹא כְּטִ״ז (ס״ק יג), וּכְבָר הִשִּׂיגוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים], וְכֵן הִשִּׂיגוּ הָרַדְבַּ״ז (ח״ה סי׳ תקלא) לַשּׁוּר בְּהַשָּׁגָה זוֹ. אֶלָּא דְּבֶאֱמֶת אִם זֶהוּ עִקַּר טַעַם הָרַמְבַּ״ם, אִם כֵּן הָא תִּינַח הַצּוּקָעֵר בְּעִצְּמוֹ אֵינוֹ אֶלָּא רֹטֶב כְּשֶׁאֵר מֵי פֵּרוֹת, אֲבָל לְפִי זֶה הָיָה לוֹ לְהָרַמְבַּ״ם לְהַחְלִיט לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא, וְכֵן בְּצוּקָעֵר עַצְמָם, וְתוּ, דִּבְעִקַּר הַדָּבָר בְּוַדַּאי דִּבְרֵי הַשּׁוּר עִקַּר דְּעִקַּר פְּרִי קָנִים הָאֵלּוּ הוּא הַצּוּקָעֵר שֶׁעוֹשִׂים מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא דָּבָר חָשׁוּב, וְלֹא מַשְׁגִּיחִין בְּמָה שֶׁצָּפָּה אֲלָפִים מוֹצְצִים בַּפֶּה אֶת הָעֵץ בְּעִצְּמוֹ, דְּאֵינוֹ אֶלָּא הֲנָאָה כָּל שֶׁהוּא וְדָבָר טָפֵל, וּבְוַדַּאי עִקַּר נְטִיעָתוֹ הוּא עַל דַּעַת הַצּוּקָעֵר, וְכֵן מְבֹאָר בֶּאֱמֶת בְּבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת (סי׳ א פ״ו) בְּעִצְּמוֹ וָזֶה לְשׁוֹנוֹ: סָכָר קָנֶה דִּילֵיהּ דַּאי עֵץ הוּא, וְכִי נָטְעֵי לֵיהּ אִינָשֵׁי דַּאי נַמִּי אַדַּעְתָּא דְּסָכָר נָטְעֵי לֵיהּ, וכו׳. [וּמַה שֶּׁכָּתַב נַמִּי פְּשׁוּט דְּקַאי עַל מַה שֶּׁאָמַר בְּתְחִלָּה דְּוַדַּאי עֵץ הוּא, וְעַל זֶה קָאָמַר דְּגַם נְטִיעָתוֹ הוּא עִקַּר לְהַסָּכָר], וְכֵן כָּתַב הָאַשְׁכּוֹל (ח״א סי׳ כט) דִּנְטִיעָתוֹ הוּא אַדַּעְתָּא דְּסָכָר, וְכֵן כָּתַב הָרִיאַ״ז בְּהִלְכוֹתָיו (כו. אות א) לְדָבָר פָּשׁוּט דְּרַךְ אַדַּעְתָּא דְּצוּקָעֵר נָטְעֵי לֵיהּ, וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הַגְּרַ״א בְּבֵאוּרוֹ שָׁם דְּבְרֵי הַפֶּסֶךְ מִשְׁנָה. אֶלָּא דְּסָתַם הָרַמְבַּ״ם הוּא בֶּאֱמֶת כְּפָשׁוּט מֵאוֹ לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי, דְּהָא בְּבַעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת גּוּפֵיהּ אִיתָא דְּחִיָּה לְדַעְתָּה קַמֵּיתָא, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: סָכָר וְקַנְיָא דְּסָכָר בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְלָאו מִשּׁוּם דְּסִבְרָא לְהוּ דְּקָנֶה לָאו עֵץ הוּא, אֶלָּא הָכִין סְבִירָא לְהוּ דְּאַף עַל גַּב דְּעֵץ הוּא כֵּיוָן דְּלָאו פֵּרֵי קָמִפְּיֵּ וְלָאו פֵּרֵי קָאָכְלִינַן לֹא מְתָאֲמַר לָן בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אֶלָּא בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, מִידֵי דְּהֲוֵי אַשּׁוּתָא דְּפַרְחָא. עַד כָּאן לְשׁוֹן בַּעַל הַלָּכוֹת גְּדוֹלוֹת. [וְדִבְרָיו אֵלּוּ אִשְׁתְּמִיטְתֵּיהּ מֶהֲרַדְבַּ״ז (שם) שֶׁכָּתַב דְּפִלּוּגְתַּיְיהוּ הוּא מִשּׁוּם דְּאִית בְּהוּ כְּמָה שֶׁאֵין מַחְלִיפִים גּוּפָם כִּי אִם שְׁתֵּי שָׁנִים וְאִית בְּהוּ דְּמַחְלִיפִים גּוּפָם שֵׁשׁ שָׁנִים, עַיֵּן שָׁם], וְהָרַמְבַּ״ם סוֹבֵר דִּבְוַדַּאי הַפְּרָא הוּא כְּדַעָה שְׁנִיָּה, [וְלִאוֹת שֶׁכָּתַב שֶׁכָּל הַגְּאוֹנִים סוֹבְרִים דִּבְרָכָתוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה], אֶלָּא דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּלָאו פְּרִי הוּא כְּלָל וּמִטַּעַם הַבַּעַל הַלְּכוֹת גְּדוֹלוֹת הַנַּ״ל, וְאֵין לְבָרֵךְ גַּם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְלֹא דְּמֵי לִשְׁוֹתֶה דְּפוּאָה דְּעַל כָּל פָּנִים אוֹכְלִין אוֹתָם, מַה שְּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹלוֹ אֶלָּא לְמִצַּץ אֶת הַטַּעַם הַמָּתוֹק, וּכְבָר הֵאִי גַּוְנָא לֹא מָצִינוּ בַּשַּׁ״ס בְּלִיבְרִיךְ עַל זֶה בִּרְכַּת הַפֵּרוֹת, וְזֶהוּ כַּוָּנַת הָרַמְבַּ״ם שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין זֶה נִקְרָא פְּרִי. וּלְפִי זֶה לֹא שַׁיָּךְ דִּין זֶה כְּלָל לְשִׁלְקוֹת שֶׁהַפֵּרוֹת הֵיוֹצְאִין מֵהֶם כְּמוֹתָם, וְכֵן לְמַי שֶׁרִּיחַ פֵּרוֹת לְהָרַ״שׁ בְּסָעִיף י׳, דִּכְווּלְהוּ יֵשׁ פְּרִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁאֵינוֹ פְּרִי כְּלָל אֶלָּא עֵץ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לֶאֱכֹלוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בּוֹ טַעַם מָתוֹק, וּלְפִיכָךְ אֵין לְבָרֵךְ עַל הַסּוּכָּר וְכָל שֶׁכֵּן עַל הָעֵץ בְּעִצְּמוֹ, אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. אֶלָּא דְּלִפְי זֶה בְּצוּקָעֵר שֶׁלָּנוּ שֶׁנַּעֲשָׂה מִן יְרָקוֹת שֶׁקּוֹרִין בּוּרִיקָע״ס, וְאִם כֵּן אַף אִם נִימָא דְּלֹא תְּלוּי בְּמֵי שִׁלְקוֹת שֶׁהַפֵּרוֹת כְּמוֹתָם, דְּזֶהוּ אֶפְשָׁר דְּיוֹקֵר בְּמִבְשָׁל שִׁלְקוֹת וְלֹא בְּשֶׁנַּעֲשָׂה דָּבָר חָדָשׁ מֵהַשִּׁלְקוֹת כְּבְנִידּוֹן דִּידָן, אֲבָל עַל כָּל פָּנִים לֹא גָּרַע מִשְּׁאָר

שַׁעַר הַצִּיּוּן

טז (פו) בַּ״ח (ס״ק) וּמְגַן אַבְרָהָם (ס״ק לג): **יז** (פז) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לד) וּפְרִי מִגְדִּים (א״א ס״ק לד) וְהַגְּרַ״ז (סכ״ג) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל נא סט״ו) דְּלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק כא): (פמ) מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְהַגְּרַ״ז (ס״ק):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סכ״א) כתב: יש אומרים שמברך עליהם בורא פרי העץ כיון שהם גדלים באילן, ויש אומרים שמברכים עליהם בורא פרי האדמה הואיל ועיקר נטיעתם הוא על דעת שיתייבשו ויאכלו רובם שחוקים כתבלין ואינן נאכלין בפני עצמם אלא מיעוטם לפעמים, וספק ברכות להקל בדיעבד, אבל לכתחלה יברך בורא פרי האדמה לצאת לדברי הכל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שֶׁיּוֹדֵעַ בָּהֶם שֶׁהֵם עִקַּר הַפֵּרוֹת מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, (פג) וְשֶׁאֵינָן עִקַּר הַפֵּרוֹת בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, (פד) וְאִם הוּא (כמ) [כח] מְסֻפָּק בּוֹ אִם הוּא עִקַּר הַפֵּרוֹת אוֹ לֹא, (פה) בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ (פו) מַה הוּא, מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל (טור):

רג דִּינֵי בְּרָכַת פֵּרוֹת הָאָרֶץ. וּבוֹ ח׳ סְעִיפִים:

א א[א]עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: **ב** (א) ב[ב]עַל הַתּוּתִים הַגְּדֵלִים בְּסָנָה בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. הַגָּהָה: *)דְּלֹא מִקְרֵי עֵץ אֶלָּא (ב) שֶׁמּוֹצִיא עָלָיו מֵעֵצוֹ, אֲבָל מַה שֶּׁמּוֹצִיא עָלָיו מִשָּׁרָשָׁיו לֹא מִקְרֵי עֵץ, וְהָנֵי כֵּיוָן (ג) דְּכֻלָּה עֵצָיו לְגַמְרֵי (ד) [א] בַּחֹרֶף וְהָדַר פָּרַח מִשָּׁרָשָׁיו, מְבָרְכִין עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה

א בְּרָכוֹת ל״ה (ע״א). **ב** שָׁם מ׳ (ע״א) וּבְתוֹסְפוֹת (ד״ה איתא) עַל פִּי הַיְרוּשַׁלְמִי (פ״ה ה״ז) דְּמַסֶּקֶת כִּלְאַיִם אַף עַל פִּי שֶׁהָעֵץ מִתְקַיֵּם מִשָּׁנָה לְשָׁנָה. *) (וְנִרְאֶה לְפֵרוּשׁ דִּבְרֵי שֶׁהַגְּהָת רַמ״א שֶׁיֵּשׁ אַחֵר סְעִיף ג׳ וְכֵן הוּא בְּתִשְׁוּבַת הַגְּאוֹנִים שֶׁהֶבִיא הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ומ״ש רבינו).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

כו׳ עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּיֵד אֶפְרַיִם מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה: **[כח] מְסֻפָּק.** עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וְכָתְבוּ תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (בְּרָכוֹת כה. ד״ה מאי תקנתיה) דְּהָא דְּאָמְרִינַן בְּשַׁ״ס הַנֶּהֱנֶה כְּלֹא בֵּרַךְ כְּאִלּוּ מָעַל, אַף אִם לֹא יָדַע רַק בְּרָכַת שֶׁהַכֹּל יָצָא מִידֵי מְעִילָה, אֶלָּא דַּאֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לִלְמֹד הַבְּרָכָה הָרְאוּיָה לְכָל דָּבָר. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וּכְאֶלְיָה רַבָּה (סק״א) כָּתַב אֲהָא דְּאָמְרִינַן מֵאן דְּבָעֵי לְמֶהֱוֵי חְסִידָא לְקַיֵּם מִילֵּי דִּבְרָכוֹת, וְלִכְאוֹרָה אִם לֹא בֵּרַךְ רָשָׁע מִיקַּר, אֶלָּא שֶׁרָצוֹנוֹ לוֹמַר בְּרָכָה הָרְאוּיָה לוֹ, וְכָתַב שֶׁלֹּא יֹאמַר אֶפְטַר בִּבְרָכָה שֶׁהַכֹּל, כִּי הֲרֵי זֶה בּוּר שֶׁקִּלְלוּהוּ חֲכָמִים, אֶלָּא יֵשׁ לִלְמֹד לֵידַע, וּמַה שֶּׁהוּא סָפֵק דִּינוֹ שֶׁהַכֹּל. וְאִם הוּא דָּבָר שֶׁיְּכוֹל לְפָטְרוֹ בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה צָרִיךְ טְפֵי, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן ר״ד סְעִיף קָטָן כ׳:

ב [א] בַּחֹרֶף. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב וְאוֹתָן הָאִלָּנוֹת הַמַּמְצִיאִים כו׳, זֶהוּ אוֹתָן הַמַּמְצִיאִים

בְּאֵר הַגּוֹלָה

מַי פֵּרוֹת שֶׁיָּצְאוּ עַל יְדֵי בְּשׁוּל דְּהָרְהוּרֵי״ש מְבָרֵךְ כְּעַל פֵּרוֹת, וְגַם הָרַשְׁבָּ״א מוֹדֶה, דְּהָא אֵיהוּ לֹא פָּלִיג אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאֵין דִּרְכָּן שֶׁל פֵּרוֹת אֵלּוּ לְהוֹצִיא מַשְׁקִים אֶלָּא אוֹכְלִין אוֹתָם בְּצִיר, וּבְנִידּוֹן דִּידָן כֵּלֵי עָלְמָא יוֹדְעִין שֶׁחוֹרְעִין אֲלַפֵּי שְׁדוֹת רַק בִּשְׁבִיל זֶה, וְגַם הֶיְרְקוֹת הוּא מִן מְיֻחָד שֶׁנִּקְרָאִים בּוּרְקָע״ס מִתּוֹקִים שֶׁעוֹמְדִים הֶעְקֵר רַק לְהוֹצִיא מֵהֶן צוּקָר, אִם כֵּן לִיבָּרֵךְ עַל הַצּוּקָר בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה כְּמוֹ עַל הַבּוּרְקָע״ס בְּעַצְמָם, וְאֵין לָנוּ טַעַם בָּזֶה לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל אֶלָּא לְפִי סְבָרָא הַשֵּׁנִיָּה שֶׁזָּכַר הָרַמְבַּ״ם וְהוּא מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּנִּים עַל יְדֵי הָאוּר, וּסְבִירָא לֵיהּ דִּלְהָרַמְבַּ״ם דִּלְא תְּקָנוּ עַל זֶה בְּרָכַת הַפֵּרוֹת שֶׁמִּפְּנֵי זֶה יָצָא כֵּיוָן כְּלָל לְעֵין אָדָם שֶׁאֵין נִכָּר מִכְּלוּם, וְאֵין לְבָרֵךְ בִּכְגוֹן זֶה אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. וְהִנֵּה לְעִנְיַן דִּינָא, אַף שֶׁהָרַי הוּא עַכְשָׁו כַּחֲתִיכַת מֶלַח, וְאֵין לְבָרֵךְ בִּכְגוֹן זֶה אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. וְהִנֵּה הָרַמְבַּ״ם וְהוּא מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּנִּים עַל יְדֵי הָאוּר, וּסְבִירָא לֵיהּ דִּלְהָרַמְבַּ״ם דִּלְא תְּקָנוּ עַל זֶה בְּרָכַת הַפֵּרוֹת שֶׁמִּפְּנֵי זֶה יָצָא דְּבָר זֶה שֶׁהָרַי הוּא עַכְשָׁו כַּחֲתִיכַת מֶלַח, וְאֵין לְבָרֵךְ בִּכְגוֹן זֶה אֶלָּא שֶׁהַכֹּל. וְהִנֵּה לְעִנְיַן דִּינָא, אַף שֶׁהָרַמְבַּ״ם מַהֲרִאשׁוֹנִים [וְהֵם הַבַּעַל הֶלְכוֹת גְּדוֹלוֹת (שם ד״ה ברטיבא) וְהָרֹא״שׁ (פ״ו סי׳ ו) וְהַתּוֹסְפוֹת (ברכות לו: ד״ה ועל דבש) וְהָרַשְׁבָּ״א (פ״ו סי׳ קיז) וְהַטּוּר וְהָרַ״מ (ברכות מהרי״ט)] דְּעִקַּר דִּינָא לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ עַל הַצּוּקָר הַנַּעֲשֶׂה מֵהֶנָּנִים, וְכֵן גַּם כֵּן דַּעַת כַּמָּה אַחֲרוֹנִים [הַגְּרָ״ח (ס״ט) וְטַ״ז (ס״ק יג) וְהַגְּרָ״א] דְּמִסְעַר הַדִּין הוּא כְּהַבַּעַל הֶלְכוֹת הַגְּדוֹלוֹת וְסִיעָתוֹ הַנַּ״ל, מִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה בְּנִדְאֵי יֵשׁ לִנְהֹג לְכַתְּחִלָּה כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁפָּסַק כְּהָרַמְבַּ״ם דִּמְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, דְּבָזֶה הֲלֹא יוֹצֵא לְכָלֵי עָלְמָא, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּבֵית יוֹסֵף וּבְכַ״ח. וְכֵן הֶעְתִּיקוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים לְמַעֲשֶׂה. וְאַף עַל הַצּוּקָר שֶׁלָּנוּ שֶׁנַּעֲשֶׂה מִבּוּרְקָע״ס נֶהֱגוּ הָעוֹלָם גַּם כֵּן לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל, וְנִרְאֶה דְּסָמְכוּ בָּזֶה עַל דַּעַת הָרַמְבַּ״ם וְכִסְבָרָתוֹ מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁתַּנָּה עַל יְדֵי הָאוּר, אַף דִּבְדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה עַל צוּקָר שֶׁלָּנוּ אוֹ עַל צוּקָר שֶׁל קָנִים בֵּין בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ אוֹ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, יָצָא, [וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּבוּשׁ וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ) וְהַגְּרָ״ז (ס״ק)], דְּהִנֵּה הָרִאשׁוֹנִים הַנַּ״ל שֶׁהִזְכַּרְתִּי סְבִירָא לְהוּ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ עַל הַצּוּקָר שֶׁל קָנִים, וְיֵשׁ עוֹד כַּמָּה רִאשׁוֹנִים דִּסְבִירָא לְהוּ דִּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, הֵינוּ תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כה: ד״ה וכתבו) וְהָרִיאַ״ז (כו. אות א) בְּהִלְכוֹתָיו עַיֵּן שָׁם, וְהַכֹּל בּוֹ (ס״ר קמו), וְגַם הָרַמְבַּ״ם (שם) כָּתַב שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת כָּל הַגְּאוֹנִים, [אֲבָל שֶׁהוּא חֵלֶק עֲלֵיהֶם], וְגַם כֻּלָּהֶם הָכִי אִם בֵּרַךְ עַל פְּרִי הָעֵץ יִרְצֶה לְפָטְרוֹ בְּבִרְכָתוֹ עַל הַצּוּקָר, וְתֵימָה, אַמַּאי לֹא חָשְׁשׁ לְשִׁיטַת כָּל הָנֵי רַבָּוָתָא הַנַּ״ל דִּסְבִירָא לְהוּ דְּבָרְכָתוֹ רַק בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וּלְפִי זֶה אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא יָצָא לְדַעַת כָּל הָנֵי גְּדוֹלִים, וְיוֹתֵר טוֹב הָיָה לוֹ לְיֵצֵא אַף לְסִבְרָתוֹ דְּהַצּוּקָר כְּדַעַת הַשּׁוּר שֶׁיְּבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה דְּיוֹצֵא בָּזֶה בְּדִיעֲבַד אַף לְדַעַת הָרֹא״שׁ וְהַשּׁוּר, וְכֵן דָּחָה הָאֶלְיָה רַבָּה (שם) אֶת דִּבְרֵי הַשַּׁ״ז (שם). וְדַע, דְּלִעְנְיַן מוֹצִץ קְנֵי צוּקָר יֵשׁ גַּם כֵּן דַּעוֹת בַּפּוֹסְקִים אִם שֶׁהַכֹּל אוֹ פְּרִי הָעֵץ אוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה, וְעַל כֵּן לְכַתְּחִלָּה יֵשׁ לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל כְּדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, וּבְדִיעֲבַד אִם בֵּרַךְ פְּרִי הָעֵץ אוֹ פְּרִי הָאֲדָמָה יָצָא:

(ה) [ג]יֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הָאַחֲרוֹנִים אִי מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה אוֹ שֶׁהַכֹּל, (ו) אֲבָל עַל קָאלִינְע״ס אַף שֶׁגְּדֵלִין בְּאִילָן, בְּוַדַּאי יֵשׁ לְבָרֵךְ

בְּאֵר הַמַּיִם

(סמ) מְסֻפָּק. הֵינוּ אַחַר שֶׁלָּמַד, אֲבָל מִי שֶׁלֹּא לָמַד, לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיִּלְמַד מַה יֹּאכַל לְכָתְּחִלָּה. שַׁ״ס (ברכות לה.), מִגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק לו):

ב (ו) בַּחֹרֶף. וְאִם כֵּן הוּא הַדִּין בִּכְפָרִי שְׁקוֹרִין בְּרוּיְמְבֶּע״ר, וּפְרִי אָדֹם שְׁקוֹרִין עֶרְפֶּ״ל, מְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. מַהֲרִ״ם. בַּ״ח (ס״א). וְהַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) כָּתַב מִשּׁוּם הָאֲגָדָה שֶׁיְּבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, שֶׁכֵּן הֶעָנָף מִתְקַיֵּם יָמִים הַרְבֵּה, וְכִי שָׁקַל פֵּירָא הָדַר אָתֵי מַאוֹתוֹ עָנָף עַצְמוֹ, וְכֵן עִקָּר. וְכֵן אוֹתָם שְׁקוֹרִין בְּפוֹלִין יאגְדָע״ס הַשְּׁחוֹרִים. אֲבָל הָאֲדֻמִּים הַגְּדֵלִים בְּצַשָּׂבִים מְבָרְכִין בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. וְאוֹתָם הָאֲדֻמִּים הַנִּמְצָאִים בְּתַחַמּוּ וְגַם יֵשׁ מִין הַנִּמְצָאִים בְּתוֹכָן וְאֵין בְּהֶם אֶלָּא שֹׁרֶשׁ בְּעָלְמָא כְּנוּס בְּתוֹךְ הַחֲרָצָנִים וּמוֹצְצִין אוֹתָן וְזוֹרְקִין אוֹתָן, רְאוּי לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם שֶׁהַכֹּל, דְּהַקְלִפָּה וְהַגַּרְעִינִין

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(פט) בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה: (פג) וְשֶׁאֵינָן עִקַּר הַפֵּרוֹת וְכוּ׳. כַּנַּ״ל בָּסָעִיף ו׳. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּרֵישׁ סִימָן ר״ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ג):

(פד) וְאִם הוּא מְסֻפָּק. הֵינוּ אַחַר שֶׁלָּמַד וְאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵר, אֲבָל מִי שֶׁלֹּא לָמַד, לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיִּלְמַד חָכָם לְלַמְּדוֹ בְּרָכוֹת [גְּמָרָא (ברכות לה.)]: (פה) בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה. שֶׁאַף אִם הוּא פְּרִי הָעֵץ יָצָא בְּדִיעֲבַד בִּבְרָכַת פְּרִי הָאֲדָמָה, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן ר״ו (ס״א): (פו) מַה הוּא. הֵינוּ שֶׁמָּא הוּא מִין שֶׁבְּרָכָתוֹ שֶׁהַכֹּל:

ב (א) עַל הַתּוּתִים הַגְּדֵלִים בְּסָנָה. שֶׁקּוֹרִין (ס) מוֹי״ל בָּע״ר וּמָאלִינָע״ס. וְיֵשׁ מִינֵי מוֹי״ל בָּע״ר שֶׁגְּדֵלִים בָּאִילָן וּמְבָרְכִין עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, א[ד]וְכֵן מָאלִינָע״ס שֶׁלָּנוּ גַּם כֵּן יָדוּעַ שֶׁגְּדֵלִין בְּאִילָן שֶׁמְּתַקְּנִים מִשָּׁנָה לְשָׁנָה וּמְבָרְכִין עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ [דְּרָךְ הַחַיִּים (דיני ברכת הנהנין ס״ג) וְחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל נא ס״ט)]. וּשְׁטָענְ״ל נוּס״ל (ג) שֶׁגְּדֵלִין עַל עֲצֵי יַעַר צָרִיךְ עִיּוּן, כִּי אֵין טוֹב כָּל כָּךְ לְמֵאָכָל כִּי אִם אַחַר הַבִּשּׁוּל, וְדָמֵי לִבְנֵי אַפָּא הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ה׳, וְלֹא דָּמֵי לְתוּתִים הַגְּדֵלִים בָּאִילָן שֶׁכָּתַבְנוּ דִּמְבָרְכִין בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, דְּטוֹבִים הֵם לְמֵאָכָל כְּשֶׁנִּשְׁתַּהוּ עַל הָאִילָן: (ב) שֶׁמּוֹצִיא עָלָיו מֵעֵצוֹ. וְאָז (ג) יֵשׁ עַל פִּרְיוֹ שֵׁם פְּרִי עֵץ אַף אִם הָעֵץ הוּא גִּבְעוֹל דַּק: (ג) דְּכֻלָּה עֵצָיו. וּפְרִי שֶׁקּוֹרִין בְּרוֹמְבֶּעִרי״ן וְעָרְפֶּעִר״ט, דַּעַת הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״א) דְּיִרְבֶּךְ עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, שֶׁכֵּן הֶעָנָף מִתְקַיֵּם יָמִים הַרְבֵּה, וְכִי שָׁקַל פֵּירָא הָדַר אָתֵי מֵאוֹתוֹ עָנָף עַצְמוֹ. וּפְרוֹת אֲדֻמִּים שֶׁקּוֹרִין פְּאזִימְקֶע״ס הַגְּדֵלִים בְּתוֹךְ הַיְּעָרוֹת, מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וַאֲפִלּוּ אוֹתָן הַגְּדֵלִים בְּגִנּוֹת מַסִּיק הַחַיֵּי אָדָם (שם) דְּנָכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁיְּבָרֵךְ עֲלֵיהֶן פְּרִי הָאֲדָמָה, וּבְדִיעֲבַד כְּשֶׁבֵּרַךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ יֹאכַל רַק מְעַט כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְבַּטֵּל הַבְּרָכָה, וְלֹא יוֹתֵר. וּפְרוֹת שֶׁגְּדֵלִין עַל אִילָנוֹת קְטַנּוֹת, (ד) אַף שֶׁגִּבְהָן פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים כְּמוֹ יאגְדָע״ס שְׁחוֹרִים, דַּעַת הַמְּגֵן אַבְרָהָם (שם) וְעוֹד כַּמָּה אַחֲרוֹנִים לְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ, [ב]אַף הָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה, וְאֶפְשָׁר דְּטַעְמָם דְּלֹא חֲשִׁיבִי כָּל כָּךְ פְּרִי. וּמִינֵי יאגְדָע״ס וְזוּרְעוּוִינְ״ס שֶׁמּוֹצְצִין מֵהֶן הַמַּשְׁקֶה וְזוֹרְקִין הַקְּלִפָּה,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

סח, וְכָתַב שָׁם שֶׁכֵּן הוּא דַּעַת בַּעַל הֶלְכוֹת גְּדוֹלוֹת (הל׳ ברכות פ״ו) וְעִקַּר, וּמַשְׁמַע שָׁם שֶׁהֵיכָה לָהֶם הַגִּרְסָא בְּגֶמָרָא כֵּן:

ב (ס) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): (ב) פְּרִי מְגֻדָּרִים (א״א) בְּסִימָן ר״ד אוֹת כ״ג: (ג) חַיֵּי אָדָם (ח״א כלל נא ס״ט): (ד) חַיֵּי אָדָם (שם): (ה) דְּדַעַת הַמְּגֵן אַבְרָהָם (סק״א) לְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל וְהָעִקּוּל דְּבָרָיו הָאֵלִיָּה רַבָּה (שם) וְהַגְּרָ״ז (ס״ג), וְהַחַיֵּי אָדָם (שם ס״ח) כָּתַב שֶׁהַמִּנְהָג לְבָרֵךְ פְּרִי הָאֲדָמָה, עַיֵּן שָׁם: (ו) חַיֵּי אָדָם (שם):

יח (סט) דַּ, דְּפְסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ הוּא כְּדַעַת הָרִי״ף (ברכות פ״ו. כה:) וְהָרַמְבַּ״ם (ברכות פ״ח ה״ז) וְרַב הָאִי גְּאוֹן (הובא ברשב״א לו: ד״ה לא קשיא), וְהָעִקַּר כְּבָאוּרוּ (סס״ז) פְּסַק דְּסִלְקָא דְּשִׁיכְתָּא בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ כְּדַעַת הָרַאֲבַ״ד (הובא ברשב״א שם) וְהָרַשְׁבָּ״א (שם) וְהָרֹא״שׁ (פ״ו סי׳ ו), וְכֵן מָצָאתִי בְּחִדּוּשֵׁי הָרַאֲ״ה (פקודת הלחם לו:) שֶׁכָּתַב דְּטַעוּת סוֹפֵר הוּא בְּהָרִי״ף, וְצָרִיךְ לוֹמַר בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ. אֲמְנָם לְעִנְיַן זֶה מָצָאתִי חֲבֶל רִאשׁוֹנִים דְּקַיְּמֵי בְּשִׁיטַת הָרַמְבַּ״ם, וְהֵם הָאֶשְׁכּוֹל (ח״א סי׳ כח) וְהַסְּמַ״ג (עשין שמברכים עליהם בופה״ע. וכן כתב בסידור (סדר ברכת הנהנין שם): אבל מיני עצים רכין הגדלים באילן גמור, אם הם פירות חשובים כגון מין שקורין בפולין יאגידעס השחורים מברך עליהם בורא פרי העץ. ג] ובשו״ע הרב (ס״ג) כתב: אותן תותים אדומים הנמצאים בתמוז וגם יש מין הנמצאים בחורף ואין בהם אלא שרף לבד כנוס בתוך החרצנים ומוצצים אותן וזורקין אותן מברכין עליהם שהכל כעל שאר מי פירות.

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובסדר ברכת הנהנין (שם ה״ז) כתב: אבל מיני עצים רכין שהעלין והפירות יוצאין מהעיקר עצמו אינו נקרא אילן כלל לדברי הכל לענין ברכת בורא פרי העץ, ואף אם אינו כלה כלל בחורף אלא כל העיקר נשאר קיים כל החורף וחוזר ומתלחלח ומוציא עלין ופירות בשנה השנית מברכין עליהם בורא פרי האדמה, כגון מיני תותים שקורין במדינתינו מאלינע״ס. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ב) כתב כמ״א

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah